

Allmänhetens Medieombudsman

Mediernas Etiknämnd

Årsberättelse 2021

Innehåll

Allmänhetens Medieombudsmans årsberättelse för 2021	3
Mediernas Etiknämnds årsberättelse för 2021	10
Beslut i Mediernas Etiknämnd 2021	15
Publicitetsregler – etik för press, radio och tv	22
Den journalistiska yrkesetiken	23

Allmänhetens Mediombudsmans årsberättelse för 2021

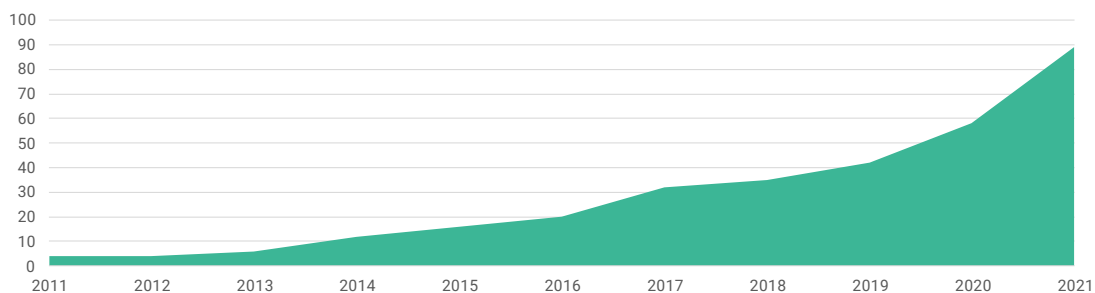
Ny Mediombudsman (MO) fick hantera många anmälningar mot alternativmedier

2021 var året då ett antal så kallade alternativmedier började synas i MO:s beslut. Dessutom anslöt sig en stor mängd nya medier frivilligt till det medieetiska systemet och en ny medieombudsman, Caspar Opitz, ersatte Ola Sigvardsson som lämnade jobbet efter tio år på posten.

Antalet klander i Mediernas Etiknämnd (MEN) var rekordlåg under 2021 med endast 17 fällningar. Förklaringen är att handläggarna på Mediombudsmannens kansli satt fast i ett antal stora, komplexa ärenden i början av året varför få beslut gick vidare till nämnden under våren. När hösten kom var det vanlig fart på ärendehantering igen och därför bör inga slutsatser om medieetiska trender dras av det ringa antalet fällningar – under slutet av 2021 hänsköts en rad ärenden till MEN som kommer att avgöras och synas i statistiken under 2022.

Intresset för att frivilligt ansluta sig till det medieetiska systemet var stort under året. 31 nya medier anslöt sig, däribland märks mediejättarna Bauer, som anslöt Rockklassiker och Mix Megapol, samt Nent som anslöt TV3, TV6, TV8, TV10 samt Viaplay, Viafree och en rad Viasat-kanaler. Noterbart är också att den SD-anknutna kanalen Riks anslöt sig till systemet.

Frivilligt anslutna medieplattformar
Ackumulerat

Många förfrågningar kom från olika poddproducenter där intresset för att gå med i systemet är stort. Problemet för dessa producenter, som vill ta etiskt ansvar, är att deras alster inte publiceras i några egna medier utan på större poddplattformar som till exempel Spotify eller Acast. Där saknas ansvarig utgivare och därmed är en anslutning inte möjlig eftersom det medieetiska systemet bygger på att det finns en databas registrerad hos Myndigheten för press, radio och tv och därmed en utsedd utgivare.

En debatt uppstod också efter HBO:s Knutbydokumentär, som kritiserades av brottsoffer som förekom i produktionen, gällande huruvida jättar som HBO och Netflix borde gå med i systemet i takt med att de producerar allt fler dokumentärer i Sverige.

SVT, som blev en del av det medieetiska systemet i januari 2020, var det medieföretag som anmäldes mest till MO under 2021. Dock skrevs en stor del av dessa anmälningar av direkt då det ofta handlar om generell kritik mot något inslag eller program. Det krävs att någon är utpekad och personligen berörd för att en prövning ska ske hos Medieombudsmannen.

Farhågan att komplexa tv-ärenden skulle ta en stor del av MO-kansliets tid i anspråk har alltså inte besannats, även om några granskningar av längre samhällsprogram har krävt vissa insatser. Tidningarna står fortfarande för över 50 procent av antalet anmälda ärenden och de mest krävande och tidsödande fallen, ur Medieombudsmannens perspektiv, är artikelserier, eller granskningar i flera delar, från lokalpress. En möjlig förklaring är att tidningarnas betalväggar gjort att det krävs större andel egenproducerad journalistik med granskningar och unika vinklar för att få in prenumeranter – en mer offensiv journalistik vilket i sin tur innebär ökad anmälningsrisk.

2021 också var året då så kallade alternativmedier började synas i det medieetiska systemet. Tretton anmälningar inkom mot den typen av medier. Flera är ännu inte avgjorda alternativt ligger för avgörande i Mediernas Etiknämnd. Sju av ärendena gäller Samnytt där ett hunnit avgörs i MEN som beslutade om den allvarligast nivån av klander: grovt brott mot god publicistisk sed (mer om det längre ned).

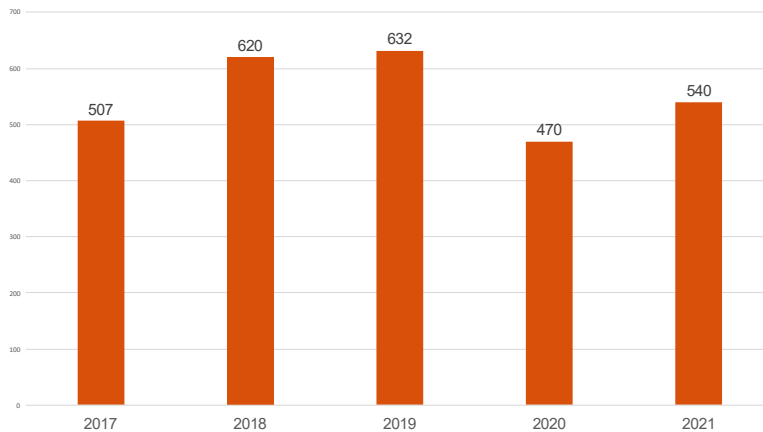
Flera av dessa medier ansökte om frivillig anslutning hösten 2020 då det stod klart att staten förordade att medieföretag som önskade stöd från det allmänna skulle ansluta sig till systemet med MO och MEN. Det finns inte tillräckligt underlag för slutsatsen att dessa medier anslutit sig bara för att få del av bidrag, även om vissa företrädare själva antytt att så skulle vara fallet. Om staten bidrar till att knuffa in medier i ett fristående, självsanerande system är det olyckligt, vilket styrelsen för MO/MEN-systemet, Medieetikens Förvaltningsorgan (Mefo), också påtalat i ett remissvar till Myndigheten för press, radio och tv. Ett inträde i systemet ska ske för att medier verkligen vill ta etiskt ansvar – inte av ekonomiska skäl.

Mefo beslutade under 2021 att införa en möjlighet att utesluta medier som vid upprepade tillfällen bryter mot de regler och den praxis som finns i det medieetiska systemet. Tidigare fanns det inte några sanktionsmöjligheter gentemot medier som vägrar att publicera klander eller på annat sätt upprepar den kränkning som en anmälare upplever. De medier som riskerar uteslutning ska få en tydlig påstötning om att så är fallet samt ges möjlighet till rättning innan uteslutningsparagrafen i systemet aktiveras.

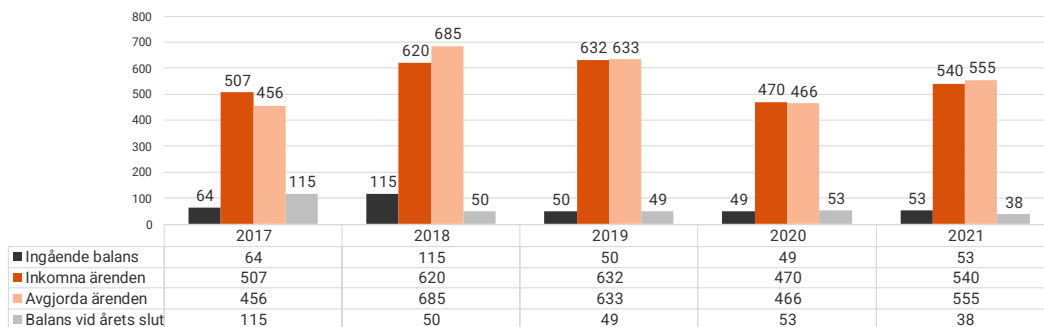
Medieombudsmannen har under 2021 tagit en rad initiativ för en mer strukturerad process kring de anmälningar som kommer in. För anmälare betyder det att de tydligare måste ange vilka publiceringar de anmäler – vanligt är annars att ett stort antal publiceringar klumpas ihop. För medier betyder förändringen att de frågar MO önskar ha svar på vid skriftväxling oftare är preciserade, i stället för en önskan om ett allmänt svar på den anmälan som kommit in. Vid skriftväxling försöker MO att vara tydlig när anmälaren eller mediet inte håller sig till sakfrågan. Målet är mer stringens i ärendehantering vilket bidrar till en bättre process och gynnar alla parter: anmälaren, mediet och MO:s kansli. Åtgärderna har också minskat handläggningstiderna kraftigt.

Anmälningar 2021

Antal inkomna anmälningar

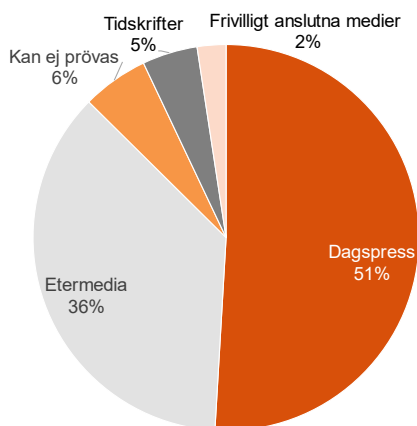
Ärendehantering MO

Antalet anmälningar till MO uppgick 2021 till 540. MO fattade beslut i 555 ärenden (inklusive ingående balans från 2020) varav 36 ärenden hänsköts till Mediernas Etiknämnd med förslag till klander. Alla ärenden som överlämnats till nämnden är ännu inte avgjorda då en viss förskjutning sker av ärenden/beslut mellan olika kalenderår.

Anmälda medier 2021

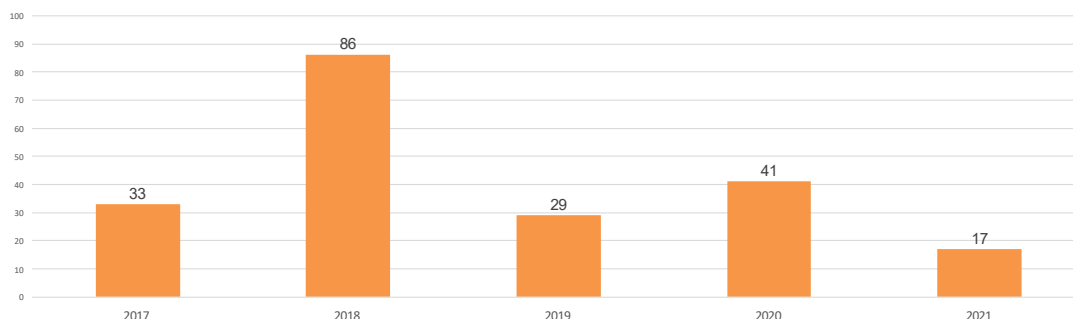
Typ av medier

Rank	Medier	Anmälningar
1	Sveriges Television	128
2	Expressen	82
3	Aftonbladet, TV4	35
4	Sveriges Radio	34
5	Dagens Nyheter, Göteborgs-Posten	14
6	Vestmanlands Läns Tidning	8
7	Samnytt	7
8	Norrtelje Tidning, Sydsvenskan	6
9	Dagens ETC, Hallandsposten, Helsingborgs Dagblad, Kvinnotryck, Piteå-Tidningen, Svenska Dagbladet	4
10	Bohusläningen, Borås Tidning, Dagens industri, Jämtlands Tidning, Karlskoga Tidning/KT-Kuriren, Nerikes Allehanda, nyheteridag.se, Södermanlands Nyheter, Upsala Nya Tidning	3

Klandrade medier 2021

Antal fällningar MEN

Klanderligan Rank	Medier	Fällningar
1	TV4 ¹	3
2	Jämtlands Tidning	2
3	Aftonbladet, Dagens Nyheter, Dagens Västervik, Eskilstuna Kuriren, Kristianstadsbladet, Magasinet Filter, Nya Wermlands-Tidningen, Nyheter Idag, Samnytt, Svensk Jakt, Sydsvenskan, The Local News Tierp (TLN)	1

Nedan beskrivs några av de fällningar som rönt uppmärksamhet under 2021.

Ovanlig fällning för att grovt ha brutit mot god publicistisk sed

Att medier klandras för den allvarligaste graden, att grovt ha brutit mot god publicistisk sed, är ovanligt. Senast skedde det i april 2020 avseende en publicering som Nya tider gjorde då tidningen namngav en ung kvinna tillsammans med uppgifter om allvarlig brottslighet och känsliga personliga omständigheter. Dessförinnan skedde det 2019 och avsåg Aftonbladets uppmärksammade rapportering om Kulturhusets dåvarande chef Benny Fredriksson.

I det nu aktuella fallet, som gäller Samnytt, beskrevs en person som dömts för flera fall av grova sexualbrott mot barn. Samnytt kopplade i text, bild och rubrik ihop den dömda mannen och hans brottslighet med anmälaren, en journalist och debattör, och de båda påstods vara vänner.

MO och även MEN ansåg att det saknades belägg för att påstå att det fanns en vänskapsrelation samt att det helt saknades en koppling mellan anmälaren och den dömda mannens brottslighet.

¹ Två av de tre fällningarna avser en och samma publicering som är anmäld av två personer.

”Det har således helt saknats allmänintresse att nämna anmälaren i artikeln. Att det dessutom har skett genom såväl rubriksättning som bilder är särskilt anmärkningsvärt. Till detta kommer att tidningen har agerat på ett sätt som innebär att anmälaren inte fick en rimlig möjlighet till bemötande. Artikeln har således haft flera och mycket allvarliga brister i medieetiskt hänseende”, skrev MEN i sitt beslut.

TV4 klandrades för intervju i Malou efter tio

I Malou efter tio intervjuades en person som skrivit en bok om sin tid i en sektliknande församling. I intervjun berättade författaren om hur hon, när hon var barn, på olika sätt tvingats passa upp på en annan flicka i församlingen. Flickan, som var dotter till en ledande företrädare i församlingen, hade dessutom gjort henne (kvinnan som intervjuades i Malou efter tio) illa fysiskt.

Flickan som det talades om i intervjun anmälde programmet. Hon hade enligt anmälan fått sitt liv exponerat på ett mycket kränkande sätt, och framstått som empatilös, manipulativ och aggressiv.

Hon anförde att det som påstods inte stämde, att hon var ett barn som växt upp under svåra förhållanden i församlingen vars göranden och låtanden exponerats mycket i olika medier. Medieombudsmannen slog fast att boken som det pratades om i programmet inte var föremål för MO:s prövning, utan endast det som det talats om i Malou efter tio. Flickan var, trots att hon inte namngavs, utpekad via hennes namngivna förälder, vilket gjorde att en viss krets kunde förstå vem det handlade om. De negativa och känsliga uppgifter som framkom i programmet var att betrakta som ett intrång i hennes privatliv och intervjun klandrades av Mediernas Etiknämnd för att ha brutit mot god publicistisk sed.

Allmänhet och medier delade vid beslut om Piteå-läkare

En debatt uppstod efter ett friande beslut i MEN då nämndens ledamöter som är utsedda av allmänheten angav skiljaktig mening och ansåg att Piteå-Tidningen borde fällas.

Saken gällde en läkare vars bisysslor tidningen hade granskat. Bisysslorna var godkända av läkarens chef och läkaren arbetade deltid, utan fast anställning. Ändå framställdes läkaren, enligt anmälan, i negativ dager med felaktiga uppgifter och missvisande rubriker, trots att han inte var en offentlig person.

MO ansåg att tidningen skulle frias och det gjorde i slutändan även Mediernas Etiknämnd. Men fem ledamöter, samtliga utsedda av allmänheten, angav skiljaktig mening och ville klandra tidningen.

Debatten efteråt gällde huruvida det fanns en generell diskrepans mellan allmänhetens och mediernas representanter i nämnden, där mediernas ledamöter skulle vara mer tillåtande. MO-kansliets översiktliga genomgång av hur det brukar se ut när nämnden fattar beslut visar att den ovan beskrivna situationen tycks vara en engångsföreteelse. Någon generell skillnad mellan mediernas och allmänhetens representanter är svår att skönja.

Jämtlands tidning liknade fotbollsprofil vid ”psykopat”

I mars 2021 klandrade Mediernas Etiknämnd Jämtlands Tidning för två publiceringar gällande den då brottsmisstänkte före detta ordföranden för Östersunds FK, Daniel Kindberg.

En av texterna handlade om efterspelet till en recension av Daniels Kindbergs nyutkomna bok. I recensionen framfördes åsikten att boken skulle kunna ha hetat ”en psykopats bekännelser”. Formuleringen hade sedermera avpublicerats och tidningen hade framfört en ursäkt. Det hela kommenterades senare av tidningens chefredaktör som i en krönika bland annat skrev: ”Men, en psykopats bekännelser är det inte. Snarare en megaloman mytomans.”

MO konstaterade att det fanns ett stort allmänintresse kring Daniel Kindberg och att han var en offentlig person, men att man som sådan inte ska behöva tåla vad som helst. MEN gick på samma linje och skrev i beslutet:

”Det klandervärda utgörs av att tidningen, genom att använda sig av så pass grova och smädande uttryck som psykopat och megaloman mytoman, har passerat gränsen för vad som är pressetiskt försvarbart. Och det även med beaktande av att publiceringarna är opinionsartiklar.”

Anmärkningsvärt är att chefredaktören bröt mot det medieetiska systemets hedersregler när han, i direkt anslutning till att fällningarna publicerades i Jämtlands Tidning, skrev en lång text där han argumenterade mot MEN:s beslut och upprepade kränkningarna mot anmälaren.

Utåtriktad verksamhet

Mellan 1 april och 31 december 2021 höll MO 35 föredrag på journalistutbildningar, redaktioner och motsvarande samt medverkade i 25 intervjuer eller paneldebatter om aktuella medieetiska frågor.

Om MO:s kansli

Den 1:e april 2021 tillträdde Caspar Opitz som ny Medieombudsman efter Ola Sigvardsson som lämnade ämbetet efter tio år. Opitz kom närmast från Dagens Nyheter där han de sista åtta åren var redaktionschef och ställföreträdande ansvarig utgivare. För att undvika jävsliknande problematik kommer Opitz tills vidare inte att granska DN, vars ärenden även fortsättningsvis hanteras av Ola Sigvardsson.

Kersti Söderberg, Frida Bogenkrans, Frida Lidén och Frida Östergren har varit handläggare. Carina Vigede är Administrativ chef för MO:s kansli.

Nämndsekreterare hos Mediernas Etiknämnd har varit Carina Raak Olsson som den 1 juni 2021 efterträddes av Linda Murén.

Stockholm i mars 2022

Caspar Opitz
Allmänhetens Medieombudsman, MO

Mediernas Etiknämnds årsberättelse för 2021

Mediernas Etiknämnd avger enligt 18 § i nämndens stadgar rapport om sin verksamhet under år 2021.

Mediernas Etiknämnd har under året haft följande sammansättning:

Ordförande:

t.o.m. 30 juni 2021

justitierådet Anders Eka

fr.o.m. 1 juli 2021

justitierådet Stefan Johansson

Vice ordförande:

t.o.m. 30 juni 2021

justitierådet Stefan Johansson

fr.o.m. 1 juli 2021

justitierådet Kristina Svahn Starrsjö

Andre vice ordförande:

t.o.m. 30 juni 2021

justitierådet Kristina Svahn Starrsjö

fr.o.m. 1 juli 2021

hovrättslagmannen Christine Lager

Tredje vice ordförande:

t.o.m. 30 juni 2021

hovrättslagmannen Christine Lager

fr.o.m. 1 juli 2021

justitierådet Johan Danelius

Ledamöter:

av Publicistklubben utsedda:

t.o.m. 30 juni 2021

redaktörerna Nils Funcke och Martin Schori

fr.o.m. 1 juli 2021

redaktörerna Nils Funcke och Martin Schori

av Svenska Journalistförbundet utsedda:

t.o.m. 30 juni 2021

redaktören Ann Johansson och journalisten Andreas Ekström

fr.o.m. 1 juli 2021

redaktören Ann Johansson och journalisten Andreas Ekström

av Svenska Tidningsutgivareföreningen (TU) utsedda:

t.o.m. 30 juni 2021

chefredaktören Anders Nilsson och publishern och vd:n Mikael Rothsten

fr.o.m. 1 juli 2021

chefredaktören Anders Nilsson och publishern och vd:n Mikael Rothsten

av Sveriges Tidskrifter utsedda:

t.o.m. 30 juni 2021

chefredaktören Ann Marie Bergström och journalisten Carina Löfkvist

fr.o.m. 1 juli 2021

journalisterna Carina Löfkvist och Anna Hjorth

av Sveriges Radio utsedda:

t.o.m. 30 juni 2021

journalisterna Monika Sandberg och Rolf Stengård

fr.o.m. 1 juli 2021

journalisterna Monika Sandberg och Rolf Stengård

av Sveriges Television utsedda:

t.o.m. 30 juni 2021

f.d. programdirektören Jan Axelsson och projektledaren Karin Hübinette

fr.o.m. 1 juli 2021

f.d. programdirektören Jan Axelsson och f.d. kanalchefen Thomas Nilsson

av TV4 utsedda:

t.o.m. 30 juni 2021

f.d. publishern och vd:n Anna Lindberg och journalisten Göran Ellung

fr.o.m. 1 juli 2021

f.d. publishern och vd:n Anna Lindberg och journalisten Göran Ellung

av Utbildningsradion utsedda:

t.o.m. 30 juni 2021

Journalisterna Carina Tenor och Kerstin Brunnberg

fr.o.m. 1 juli 2021

Journalisterna Carina Tenor och Kerstin Brunnberg

av riksdagens chefsjustitieombudsman och ordföranden i styrelsen för Sveriges advokatsamfund gemensamt utsedda:

t.o.m. 30 juni 2021

regissören Suzanne Osten, egenföretagaren Christina de Geer, professorn Tomas Brytting, adj. professorn och preses Lisa Sennerby Forsse, direktören Sven Hagströmer, konsulten Annika Levin, advokaten Magnus Ramberg, styrelsemedlemmen Filippa Bergin, professorn Ruth Mannelqvist, kriminologen och författaren Maria Dufva, företagaren Robert Hårdh och vd:n Johan Trouvé.

fr.o.m. 1 juli 2021

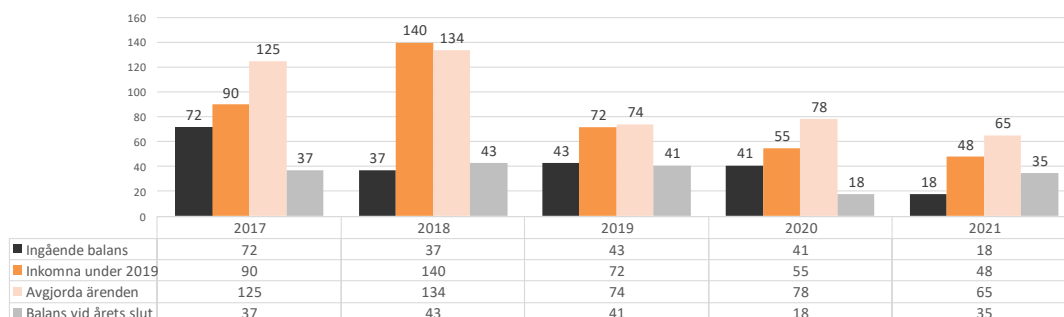
adj. professorn och preses Lisa Sennerby Forsse, direktören Sven Hagströmer, konsulten Annika Levin, advokaten Magnus Ramberg, styrelsemedlemmen Filippa Bergin, professorn Ruth Mannelqvist, kriminologen och författaren Maria Dufva, företagaren Robert Hårdh. vd:n Johan Trouvé, domprosten Marika Markovits, specialistläkaren Arash Sanari och professor emeritus Göran Collste.

Under perioden har Carina Raak Olsson och Linda Murén tjänstgjort som Nämndsekreterare.

Nämndens avdelningar har under året hållit nio sammanträden.

Antal ärenden

Ärendehantering MEN

Ärenden avgjorda av Mediernas Etiknämnd 2021

Ärenden	Fällda	Friade	Summa
Av MO hänskjutna	15	2	17
Överklagade avskrivningsbeslut	2	46	48
Summa	17	48	65

De ärenden som Mediernas Etiknämnd har avgjort under 2021 fördelar sig på följande sätt.

Av de sammanlagt 65 ärenden som förelagts nämnden för prövning har 17 ärenden föranlett klandrande beslut medan friade beslut har meddelats i 48 ärenden.

I de 17 ärenden som föranlett klandrande beslut av nämnden har det i 15 fall varit fråga om att det aktuella mediet brutit mot god publicistisk sed, i ett fall grovt brutit mot god publicistisk sed och i ett fall åsidosatt god publicistisk sed.

17 ärenden har avgjorts efter att anmälningarna har hänskjutits till nämnden av Allmänhetens Medieombudsman, MO. Av dessa har 15 föranlett klandrande uttalanden, medan medierna friats i två ärenden.

48 ärenden har förts vidare till nämnden av anmälarna efter avskrivningsbeslut av MO. I 46 av dessa ärenden har medierna friats. Två medier har klandrats.

Under året har skiljaktiga meningar avgivits i fem ärenden.

Enligt § 18 i nämndens stadgar ska ordförande regelbundet informera MO om nämndens verksamhet. Nämndens ordförande och de vice ordförandena har därför haft två möten med MO:s kansli, där gemensamma frågor diskuterats, bland annat ärendeutvecklingen hos såväl MO som hos nämnden. Dessutom har ordföranden träffat MO vid flera tillfällen för diskussion av gemensamma frågor.

Av nämnden under året klandrade ärenden har föranlett expeditonsavgifter om sammanlagt 385 000 kronor.

Stockholm i mars 2022

Stefan Johansson
Ordförande i Mediernas Etiknämnd

Linda Murén
Sekreterare i Mediernas Etiknämnd

Beslut i Mediernas Etiknämnd 2021

I anslutning till varje fall anges om ärendet har hänskjutits av MO eller överklagats av anmälaren (anm). Dessutom anges det om klandret avser att mediet har åsidosatt (å), brutit (br) eller grovt brutit (gbr) mot god publicistisk sed. Skiljaktiga beslut markeras med (sk). Friande beslut anges med (fri). Från och med 2021 publiceras såväl fällande som friande beslut av nämnden. Utöver nedanstående ärenden tillkommer ordförandebeslut, det vill säga ärenden som avvisats av nämnden då det saknats formell grund för prövning.

Exp. nr. 1 - The Local News Tierp

Mediernas Etiknämnd klandrar The Local News Tierp för att ha orsakat en utpekad politiker en oförsvarlig publicitetsskada då tidningen inte redovisade tillräckliga belägg för uppgifterna att hon skulle ha ägnat sig åt bidragsfusk och startat ett fejk-konto på sociala medier. Tidningen klandras för att ha brutit mot god publicistisk sed. MO (br)

Exp. nr. 2 - Aftonbladet

Mediernas Etiknämnd klandrar Aftonbladet för att ha brutit mot god publicistisk sed när tidningen publicerade en övervakningsfilm där en kriminalvårdare tas som gisslan på ett fängelse. Publiceringen har inneburit en långtgående exponering av anmälaren som brottsutsatt och har gått utöver vad som kan försvaras med hänvisning till allmänintresset. MO (br) (sk)

Exp. nr. 3 – Sveriges Radio, P1

Mediernas Etiknämnd delar MO:s bedömning att med beaktande av allmänintresset och att anmälaren fått bemöta kritiken har de uppgifter som publicerats inte orsakat anmälaren en oförsvarlig publicitetsskada. Det saknas därför skäl att klandra Sveriges Radio för brott mot god publicistisk sed. (anm) (fri)

Exp. nr. 4 – Sveriges Radio P4 Malmöhus

Mediernas Etiknämnd delar MO:s bedömning att anmälaren inte har pekats ut för en vidare krets och att det därmed inte heller förelegat en medieetisk skyldighet att ge anmälaren tillfälle till samtidigt bemötande. Vid en sammantagen bedömning saknas skäl att rikta medieetiskt klander mot Sveriges Radio. (anm) (fri)

Exp. nr. 5 – Sydsvenskan

Vintern 2020 publicerade Sydsvenskan ett antal artiklar om kritik som hade framförts från studenter mot ett kursmoment på ett psykologprogram. MO skriver i sin bedömning bland annat att anmälaren inte har pekats ut för en vidare krets och att det därmed inte heller förelegat en medieetisk skyldighet att ge anmälaren tillfälle till samtidigt bemötande. Mediernas Etiknämnd har vid en sammantagen bedömning funnit att det saknas skäl att rikta medieetiskt klander mot Sydsvenskan. (anm) (fri)

Exp. nr. 8–9 – Mora Tidning

Av publiceringen framgick att IVO riktade kritik mot Region Dalarnas vårdpersonal för hanteringen av en patients andningsbesvär. Mediernas Etiknämnd delar MO:s bedömning att kritiken från IVO är av betydande allmänintresse och att anmälaren inte är personligen utpekad för en större krets. Det finns därför inte skäl att rikta medieetisk kritik mot Mora Tidning och dt.se. (anm) (fri)

Exp. nr. 10 – Jämtlands Tidning

Mediernas Etiknämnd klandrar Jämtlands Tidning för att ha brutit mot god publicistisk sed. I de publicerade opinionstexterna framkommer flera för anmälaren nedsättande och kränkande uppgifter. Nämnden anser att uttrycken är så pass grova och smädande att tidningen passerat gränsen för vad som är pressetiskt försvarbart, även med beaktande av att publiceringarna är opinionsartiklar. MO (br)

Exp. nr. 11 – Jämtlands Tidning

Mediernas Etiknämnd klandrar Jämtlands Tidning för att ha brutit mot god publicistisk sed. I en opinionstext anklagar tidningen anmälaren för att ha haft egen vinning av de brott han anklagats för. Nämnden delar MO:s bedömning att tidningen orsakat anmälaren en oförsvarlig publicitetsskada då den saknade belägg för de nedsättande påståendena. MO (br)

Exp. nr. 12 – Kungälv-Posten

Den anmälda publiceringen handlar om en anmälan om mutbrott mot en kommunanställd som fått en gård i gåva av en brukare på vårdboendet hon delvis arbetade på. Mediernas Etiknämnd anser i likhet med MO att anmälaren med beaktande av allmänintresset, det begränsade utpekandet och att tidningen redogjort för hennes inställning inte orsakats en oförsvarlig publicitetsskada. Det saknas därför skäl att rikta medieetiskt klander mot Kungälv-Posten. (anm) (fri)

Exp. nr. 13 – Kungälv-Posten

Den anmälda artikeln är en uppföljning av tidningens tidigare rapportering om misstänkt brottslighet. Mediernas Etiknämnd delar MO:s bedömning att det inte har skett något ytterligare utpekande eller tillkommit någon ny kränkande information i den sammanfattande publiceringen. Det saknas därför skäl att rikta medieetiskt klander mot Kungälv-Posten. (anm) (fri)

Exp. nr. 15 – Västerbottens-Kuriren

Mediernas Etiknämnd delar MO:s bedömning att granskningen har ett betydande allmänintresse och att den kritik som framkommer ligger inom ramen för vad en person i anmälarens ställning får tåla. Det finns därför inte skäl att rikta medieetisk kritik mot Västerbottens-Kuriren. (anm) (fri)

Exp. nr. 16 – Dala-Demokraten

Mediernas Etiknämnd delar MO:s bedömning att granskningen har ett betydande allmänintresse och att den kritik som framkommer ligger inom ramen för vad en person i anmälarens ställning får tåla. Det finns därför inte skäl att rikta medieetisk kritik mot Dala-Demokraten. (anm) (fri)

Exp. nr. 17 – Folkbladet Västerbotten

Mediernas Etiknämnd delar MO:s bedömning att granskningen har ett betydande allmänintresse och att den kritik som framkommer ligger inom ramen för vad en person i anmälarens ställning får tåla. Anmälaren och bolaget har löpande fått komma till tals. Det finns därför inte skäl att rikta medieetisk kritik mot Folkbladet Västerbotten. (anm) (fri)

Exp. nr. 18 – Expressen

Av publiceringen framgick att IVO beslutat att dra in bolagets tillstånd att bedriva personlig assistans. Bakom beslutet låg ett flertal anmälningar från bland annat Försäkringskassan. Beslutet hade överklagats av bolaget. Mediernas Etiknämnd delar MO:s bedömning att granskningen har ett betydande allmänintresse och att den kritik som framkommer ligger inom ramen för vad en person i anmälares ställning får tåla. Det finns därför inte skäl att rikta medieetisk kritik mot Expressen. (anm) (fri)

Exp. nr. 19 – Sveriges Radio P4 Västerbotten

Av publiceringarna framgick bland annat att Försäkringskassan stoppat alla utbetalningar av ersättning till bolaget. Till grund för beslutet låg ett antal anmälningar till IVO. IVO hade beslutat att dra in bolagets tillstånd att bedriva personlig assistans men bolaget hade överklagat beslutet. Mediernas Etiknämnd delar MO:s bedömning att granskningen har ett betydande allmänintresse och att den kritik som framkommer ligger inom ramen för vad en person i anmälares ställning får tåla. Det finns därför inte skäl att rikta medieetisk kritik mot Sveriges Radio. (anm) (fri)

Exp. nr. 20 – Sveriges Television

Av publiceringen framgick att IVO beslutat att dra in bolagets tillstånd att bedriva personlig assistans. Bakom beslutet låg ett flertal anmälningar från bland annat Försäkringskassan. Beslutet hade överklagats av bolaget. Mediernas Etiknämnd delar MO:s bedömning att granskningen har ett betydande allmänintresse och att den kritik som framkommer ligger inom ramen för vad en person i anmälares ställning får tåla. Det finns därför inte skäl att rikta medieetisk kritik mot Sveriges Television. (anm) (fri)

Exp. nr. 21 – Piteå-Tidningen

Den anmälda artikeln ingår i en granskning av Region Norrbottens registrering av anställdas bisysslor. I artikeln redogörs för hur en läkare vid sidan av en heltidsanställning i regionen drev bolag som saknades i regionens förteckning över bisysslor. En majoritet av ledamöterna i Mediernas Etiknämnd delar MO:s bedömning att den skada anmälares drabbats av inte utgör en oförsvarlig publicitetsskada. Det finns därmed inte grund för medieetiskt klander av Piteå-Tidningen. (anm) (fri) (sk)

Exp. nr. 22 – Expressen

I den anmälda publiceringen redogörs för en försäljning av ett herresäte. Mediernas Etiknämnd delar MO:s bedömning att det inte finns fog för anmälares påstående att tidningen kopplat honom till Rysslands president. Stöd saknas för medieetiskt klander av Expressen. (anm) (fri)

Exp. nr. 25 – Dagens Västervik

Dagens Västervik klandras för artikel om våldtäkt. Tidningen redogjorde alltför ingående om detaljerna kring händelsen, vilket gjorde att brottsoffret drabbades av en publicitetsskada när hon pekades ut för en viss krets. MO (br)

Exp. nr. 26 – Göteborgs Posten

Göteborgs Posten frias för artiklar om affärsmans kopplingar till Kina. Anmälares har haft en sådan högt uppsatt position att han får tåla både namngivning samt en ingående granskning och kritik av hans agerande i sin yrkesroll. Av dessa skäl är den publicitetsskada som han lidit inte oförsvarlig. (anm) (fri)

Exp. nr. 27 – Borås Tidning

Borås Tidning frias för texter om Förintelsens minnesdag. I den anmälda publiceringen riktade en kommunanställd projektledare kritik mot Judiska föreningen. Det finns dock ingen anledning att rikta pressetiskt klander mot Borås Tidning. (anm) (fri)

Exp. nr. 28 – SVT Jönköping

SVT Jönköping frias för inslag om mobbning. Anmälaren ansåg att SVT pekade ut hans son, men Mediernas Etiknämnd anser inte att det förekommit något tydligt utpekande och finner inga skäl till medieetiskt klander. MO (fri) (sk)

Exp. nr. 29 – Eskilstuna-Kuriren

Eskilstuna-Kuriren klandras för artikel om restaurangägare. Anmälaren har orsakats en oförsvarlig publicitetsskada genom tidningens presentation av artikeln i den tryckta tidningen. MO (br)

Exp. nr. 35 – TV4

TV4 klandras för intervju i Malou efter tio. Under en intervju i programmet framfördes uppgifter som innebar ett intrång i anmälarens privatliv. MO (br)

Exp. nr. 36 – Kristianstadsbladet

Kristianstadsbladet klandras för publicering om kommunanställd. En ingående och upprepad rapportering har orsakat anmälaren en oförsvarlig publicitetsskada. MO (br)

Exp. nr. 37 – Nya Wermlands Tidningen

NWT klandras för integritetskänsliga uppgifter om brottsoffer. Tidningen har inte tagit tillräcklig hänsyn vid utpekande och omständigheter och därmed har man brutit mot god publicistisk sed. MO (br)

Exp. nr. 38–39 – TV4

TV4 klandras för utpekande av oskyldiga i klandervärt sammanhang. Två personer pekades ut med bild i ett sammanhang, trots att de inte hade något med saken att göra. MO (br)

Exp. nr. 40 – Nerikes Allehanda

Nerikes Allehanda frias för publicering av e-post. Tidningen bröt inte mot god publicistisk sed när man publicerade en persons e-post kopplat till ett brottmål. MO (fri) (sk)

Exp. nr. 41 – Sveriges Television

SVT (Dokument Inifrån) frias för dokumentär om ett utsatt barn. Anmälaren har mot bakgrund av allmänintresset behövt tåla granskningen, beläggen har varit tillräckliga, och möjlighet har getts att svara på kritiken. Nämnden delar MO:s bedömning att den skada anmälaren drabbats av inte utgör en oförsvarlig publicitetsskada. (anm) (fri)

Exp. nr. 42 – Sveriges Television

SVT (Dokument Inifrån) frias för dokumentär om ett utsatt barn. Etiknämnden delar MO:s bedömning att den skada anmälaren drabbats av inte utgör en oförsvarlig publicitetsskada. Det finns därmed inte grund för medieetiskt klander av Sveriges Television. (anm) (fri)

Exp. nr. 43 – Magasinet Filter

Magasinet Filter klandras för otillräckligt genmäle om Estonia. Anmälaren fick inte tillräckligt med utrymme i sitt genmäle för att bemöta kritiken. Magasinet Filter har därmed åsidosatt god publicistisk sed. Nämnden går därmed emot MO:s bedömning. anm (å) (sk)

Exp. nr. 44 – Dagens Nyheter

Dagens Nyheter klandras för utpekande av en enhetschef inom Hälso- och sjukvårdsförvaltningen i Region Stockholm. Mediernas Etiknämnd delar MO:s bedömning och klandrar Dagens Nyheter för att ha brutit mot god publicistisk sed. DN har tillskrivit anmälaren större ansvar än vad hans yrkesroll inrymt. MO (br)

Exp. nr. 45 – Sveriges Television

SVT (Uppdrag Granskning) frias för inslag om vindkraftspark. Nämnden delar MO:s bedömning att den skada anmälaren drabbats av inte utgör en oförsvarlig publicitetsskada. (anm) (fri)

Exp. nr. 48 – Samnytt.se

Samnytt klandras för att grovt ha brutit mot god publicistisk sed. Tidningens påståenden om att anmälaren var vän med en person som dömts för grova sexualbrott mot barn orsakade anmälaren en oförsvarlig publicitetsskada. MO (gbr)

Exp. nr. 49 – Aftonbladet

Aftonbladet frias för publicering om avliden persons roll i narkotikapolitiken. Det fanns ingen anledning att rikta pressetiskt klander mot tidningen för artikel som kritiserar en avliden persons tidigare roll i skapandet av svensk narkotikapolitik. (anm) (fri)

Exp. nr. 50 – Nyheter Idag

Nyheter Idag klandras för namnpublicering av brottsdömd. Det har inte funnits ett oavvisligt allmänintresse att publicera namn och bild på anmälaren. MO (br)

Exp. nr. 51 – Svensk Jakt

Svensk Jakt klandras för att ha brutit mot god publicistisk sed. Mediernas etiknämnd går emot MO:s beslut och klandrar tidningen för hanteringen av en insändare. (anm) (br)

Exp. nr. 52 – Sydsvenskan

Sydsvenskan klandras för artiklar om kommunanställd. Tidningen har inte tillräckligt möjliggjort för kritiserad att få komma till tals. MO (br)

Exp. nr. 54 – Upsala Nya Tidning

UNT frias för artiklar gällande läkares bisysslor. Nämnden delar MO:s bedömning att den skada anmälaren drabbats av inte utgör en oförsvarlig publicitetsskada men vill framhålla att två rubriker är offensiva och saknar täckning i texten. Anmälaren har mot bakgrund av allmänintresset behövt tåla granskningen, beläggen har varit tillräckliga, och möjlighet har getts att svara på kritiken. (anm) (fri)

Exp. nr. 55 – Sveriges Television

SVT frias för artiklar och inslag om en läkares behandlingsmetoder. Såsom läkare åtnjuter man ett förtroende från patienterna, vilket medför att man får tåla viss medial granskning i frågor gällande läkares yrkesutövning som är av stort allmänintresse. Nämnden delar MO:s bedömning att den skada anmälaren drabbats av inte utgör en oförsvarlig publicitetsskada. Det finns därmed inte grund för klander av Sveriges Television. (anm) (fri)

Exp. nr. 56 – Bohusläningen

Bohusläningen frias för artiklar om en företagsetablering och personer bakom denna. Företagsetableringen har hade ett stort allmänintresse och det var motiverat att tidningen att skriva om den samt om vilka personer som stått bakom den. Nämnden delar MO:s bedömning att den skada anmälaren drabbats av inte utgör en oförsvarlig publicitetsskada. Det finns därmed inte grund för medieetiskt klander. (anm) (fri)

Exp. nr. 57 – Aftonbladet

Aftonbladet frias för artiklar om högt uppsatta chefer som påståtts gått före i vaccinkön. Tidningen har rapporterat om hanteringen av vaccinationer mot covid-19 vilket är av stort allmänintresse. Dessa uppgifter har stämts av med regiondirektören och andra anställda inom regionen. Nämnden delar MO:s bedömning att den skada anmälaren drabbats av inte utgör en oförsvarlig publicitetsskada. (anm) (fri)

Exp. nr. 58 – Expressen

Expressen frias för publicering om chefer som gått före i vaccinkön. Regioners hantering av vaccinationer mot covid-19 har ett stort allmänintresse och tidningen har haft belägg för publiceringen. Nämnden delar MO:s bedömning att den skada anmälaren drabbats av inte utgör en oförsvarlig publicitetsskada. (anm) (fri)

Exp. nr. 59 – Mitt i Stockholm

Mitt i Stockholm frias för artikel om att en chef avskedats för att ha gått före i vaccinationskön. Nämnden delar MO:s bedömning att den skada anmälaren drabbats av inte utgör en oförsvarlig publicitetsskada. (anm) (fri)

Exp. nr. 60 – Expressen

Expressen frias för artikel gällande organisation där anställda utsatts för mobbning, bestraffningar och utfrysning. Tidningen har haft underlag för att publicera uppgifterna, som är av stort allmänintresse. Anmälaren har fått bemöta och kommentera på ett generöst sätt. Nämnden delar MO:s bedömning att den skada anmälaren drabbats av inte utgör en oförsvarlig publicitetsskada. (anm) (fri)

Exp. nr. 63 – Expressen

Expressen frias för artikel om våld mot en kvinna. Ämnet har ett stort allmänintresse, tidningen har haft tillräckliga belägg för att publicera uppgifterna, mannen har varit begränsat utpekad i artikeln. Mediernas Etiknämnd delar MO:s bedömning att det inte finns skäl att rikta pressetisk kritik mot Expressen. (anm) (fri)

Exp. nr. 64 – Aftonbladet

Aftonbladet frias för publiceringar där romansbedragare misstänks ha lurat flera kvinnor. Allmänintresset i att berätta om den allvarliga brottslighet som påstås ha inträffat, och de konsekvenser det fått för enskilda familjer, är stort. Aftonbladet har haft tillräckligt underlag för att publicera uppgifterna. Mediernas Etiknämnd delar MO:s bedömning att det inte finns skäl att rikta pressetisk kritik mot Aftonbladet. (anm) (fri)

Exp. nr. 65 – Hallandsposten

Hallandsposten frias för artiklar om politiker som lämnat ut uppgifter om skolanställd. I det sammanhanget får man som förtroendevald politiker vara beredd på att tidningar rapporterar om aktuella händelser. Politikern har fått möjlighet att lämna egna uppgifter för att nyansera bilden. Mediernas Etiknämnd delar MO:s bedömning att det inte finns skäl att rikta pressetisk kritik mot Hallandsposten. (anm) (fri)

Publicitetsregler – etik för press, radio och tv

Press, radio och tv ska ha största frihet inom ramen för tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen för att kunna tjäna som nyhetsförmedlare och som granskare av samhällslivet och för att kunna publicera det som är av vikt och betydelse för medborgarna. Det gäller dock att skydda enskilda mot oförskyllt lidande genom publicitet.

Etiken tar sig inte i första hand uttryck i en formell regeltillämpning utan i en ansvarig hållning inför den publicistiska uppgiften. De etiska reglerna för press, radio och tv är ett stöd för den hållningen.

Publicitetsregler

Ge korrekta nyheter

1. Massmediernas roll i samhället och allmänhetens förtroende för dessa medier kräver korrekt och allsidig nyhetsförmedling.
2. Kontrollera sakuppgifter så noggrant som omständigheterna medger, även om de tidigare har publicerats. Ge läsaren/mottagaren möjlighet att skilja mellan faktaredovisning och kommentarer.
3. Kravet på saktlighet gäller alla delar av en publicering, såväl innehåll som form och presentation.
4. Slå vakt om den dokumentära bilden. Var noga med att bilder och grafiska illustrationer är korrekta och inte används på ett missvisande sätt.

Var generös med bemötanden

5. Felaktig sakuppgift ska rättas, när det är påkallat. Den som gör anspråk på att bemöta ett påstående ska, om det är befogat, beredas tillfälle till genmäle. Rättelse och genmäle ska publiceras utan dröjsmål och på så sätt att de kan uppmärksammas av dem som har fått del av de ursprungliga uppgifterna. Observera att ett genmäle inte alltid kräver en redaktionell kommentar.
6. Uttalanden från Mediernas Etiknämnd bör publiceras enligt de riktlinjer som Medieetikens Förvaltningsorgan (Mefo) fastställer. Klandrat massmedium ska erlægga fastställd expeditonsavgift.

Respektera enskildas privatliv

7. Överväg noga publicitet som kan kränka enskildas privatliv. Avstå från sådan publicitet om inte ett uppenbart allmänintresse kräver offentlig belysning.
8. Iaktta stor försiktighet vid rapportering om självmord och självmordsförsök särskilt av hänsyn till anhöriga och vad ovan sagts om respekt för enskildas privatliv.
9. Visa alltid offren för brott och olyckor största möjliga hänsyn. Pröva noga publicering av namn och bild med hänsyn tagen till offren och deras anhöriga.
10. Framhäv inte berörda personers etniska ursprung, kön, nationalitet, yrke, politisk tillhörighet, religiös åskådning eller sexuell läggning om det saknar betydelse i sammanhanget och är missaktande.

Var varsam med bilder

11. Vad som i dessa regler sägs gäller i tillämpliga delar även om bildmaterial.

12. Tänk på att bildmontage eller förändring av bilder kan uppfattas som vilseledande. Ange alltid tydligt om en bild förändrats.

Hör båda sidor

13. Sträva efter att ge personer, som kritiserats i faktaredovisande material, tillfälle att bemöta kritiken samtidigt. Sträva också efter att återge alla parter ståndpunkter. Var uppmärksam på att anmälningar av olika slag kan ha till enda syfte att skada den som blivit anmäld.

14. Tänk på att en person, misstänkt för brott, i lagens mening alltid betraktas som oskyldig om fällande dom inte föreligger. Den slutliga utgången av en skildrad rättssak bör redovisas.

Var försiktig med namn

15. Överväg noga konsekvenserna av en namnpublicering som kan skada människor. Avstå från sådan publicering om inte ett uppenbart allmänintresse kräver att namn anges.

16. Om inte namn anges undvik att publicera bild eller uppgift om yrke, titel, ålder, nationalitet, kön eller annat, som gör en identifiering möjlig.

17. Observera att hela ansvaret för namn- och bildpublicering faller på den som återger materialet.

Mer om tillämpning

Publicitetsreglerna är tumregler som ger anvisningar rörande publicistiska beslut, inte lagregler. Reglerna syftar till att ge den enskilde skydd mot publicitetsskador, utöver det som lagen erbjuder. Medieombudsmannen och Mediernas Etiknämnd använder de etiska reglerna som hjälp vid bedömningar.

Den journalistiska yrkesetiken

Medieombudsmannens arbete är inriktat på kränkningar av enskilda personer i det som faktiskt publicerats i de medier som omfattas av det medieetiska systemet.

Utöver det finns yrkesetiken. Den handlar om hur en journalist uppträder och vad hon eller han gör för att skaffa sig underlag för sina artiklar. Huvudregeln är att yrkesetiken inte ingår i Medieombudsmannens arbete.

I vissa fall går publicistik och yrkesetik in i varandra. Det kan till exempel handla om att en uppgiftslämnare fått löfte om att få ta del av sina citat, men sedan inte fått det. Om citatet visar sig felaktigt eller på annat sätt är till skada för uppgiftslämnaren kan detta vägas in i den bedömning Medieombudsmannen gör.

[Journalistförbundets yrkesetiska nämnd.](#)

Yrkesetiken är sammanfattad i regler som är beslutade av Journalistförbundet.

Yrkesregler

En stark journalistisk integritet är avgörande för trovärdigheten. Den som granskar samhället måste också själv kunna tåla att bli granskad. Att journalisten visar hänsyn i arbetet på fältet och i sitt arbete strävar efter att rapportera korrekt är viktigt för allmänhetens förtroende. Tilltron till medierna och dess medarbetare bygger på att yrkesreglerna följs.

Journalistens integritet

1. Ta inte emot journalistiska uppdrag av personer utanför en redaktionell ledning.
2. Acceptera inte uppdrag, inbjudan, gåva, gratisresa eller annan förmån – och ingå inte avtal eller andra förbindelser – som kan misstänkliggöra din ställning som fri och självständig journalist.
3. Ge inte efter för påtryckningar från utomstående i avsikt att hindra eller inskränka berättigad publicitet eller i avsikt att skapa publicitet som inte är journalistiskt motiverad.
4. Använd inte din ställning som journalist, eller presskortet, till att utöva påtryckning för egen eller andras vinning eller till att skaffa privata förmåner.
5. Utnyttja inte för egen eller andras vinning opublicerade nyheter beträffande ekonomiska förhållanden eller åtgärder hos stat, kommuner, organisationer, företag eller enskilda.
6. Beakta journalistavtalens bestämmelse om att medarbetare inte får åläggas att utföra uppdrag som är förödmjukande eller som står i strid med medarbetarens övertygelse.

Anskaffning av material

7. Visa särskild hänsyn mot ovana intervjupersoner. Upplys den intervjuade om huruvida samtal och annat material är avsett för publicering. Var försiktig med att återge uttalanden och annat material som icke-offentliga personer har publicerat i sociala medier.
8. Tillmötesgå rimliga önskemål från intervjuade personer om att i förväg få veta hur och var deras uttalanden återges.
9. Förfalska inte intervjuer eller bilder.
10. Visa hänsyn vid fotograferingsuppdrag, anskaffning av bilder och annat material, särskilt i samband med olyckor och brott.
11. Dold kamera och annan dold inspelning, som görs i syfte att publiceras, bör användas endast i undantagsfall, efter noga övervägande och när en journalistisk bedömning gjorts att informationen inte går att få på annat sätt. Före publicering ska de berörda så långt det är möjligt informeras om att den dolda inspelningen skett och varför den gjorts.
12. Respektera upphovsrätten vad avser text och bild och ljud.
13. Ange källan när en framställning huvudsakligen bygger på annans sakuppgifter.

Kommentar till yrkesreglerna

Undertecknarna av dessa regler vill med detta avsnitt ge vägledning i det journalistiska arbetet på fältet och på redaktionerna när problem uppstår som endast ofullständigt eller inte alls behandlas i lagar, kollektivavtal eller i övriga delar av dessa etiska regler för massmedier.

Detta avsnitt är inte bara en regelsamling, det är också avsett att stimulera till en kontinuerlig debatt inom journalistkåren i yrkesetiska frågor. Reglerna gör inte anspråk på att täcka alla de situationer som journalisten kan möta i sitt arbete.

Ett medlemskap i Journalistförbundet innebär att man förbundit sig att följa yrkesreglerna. Journalistförbundets styrelse verkar för att förbundets medlemmar efterlever denna del av reglerna. Förbundets yrkesetiska nämnd, YEN, bidrar till detta arbete.

Allmänhetens Medieombudsman

Mediernas Etiknämnd

Besöksadress: Kungsgatan 62
Box 22310
104 22 STOCKHOLM

Medieombudsmannens kansli:
Telefon: 08-692 46 20
E-post: info@medieombudsmannen.se

Mediernas Etiknämnds kansli:
Telefon: 08-692 46 04
E-post: namnden@medieombudsmannen.se

www.medieombudsmannen.se